

Η ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μια πρωτότυπη διακρατική δράση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Πολιτισμός 2000»

της Όλγας Τραγανού-Δελιγιάννη,
Αρχιτέκτονα ΥΠ.ΠΟ. στην ΕΝΜΚΜ, μέλος ΤΙCΣΙΗ

Από τον Απρίλιο του 2003 έως τον Απρίλιο του 2006 υλοποιείται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού Προγράμματος «Πολιτισμός 2000» η διακρατική δράση με θέμα «**Βιομηχανική κληρονομιά μεταξύ γης και θάλασσας: προς ένα ευρωπαϊκό δίκτυο οικομουσείων**». Από την Ελλάδα συμμετέχει στη δράση η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας (πρώην 4η Ε.Ν.Μ.) του Υπουργείου Πολιτισμού. Επικεφαλής του σχεδίου δράσης είναι η Εταιρεία ΜΑΛΤΑΕ (Mémoire à Lire - Territoire à l'Écoute) από την Hyères της Νότιας Γαλλίας και συμμετέχουν ως συνδιοργανωτές εταίροι η Νομαρχία της Βενετίας, το Πανεπιστήμιο της πόλης Turku (Φινλανδία), το Υπουργείο Πολιτισμού και Θρησκευμάτων της Ρουμανίας ενώ ως συνεργαζόμενοι εταίροι συμμετέχουν η Ένωση Pozzo Sella από το Iglesias της Σαρδηνίας, το Μουσείο Επιστήμης και Τεχνικής της Καταλονίας στην Terrassa, το Οικομουσείο του Le Creusot (Γαλλία), η Πορτογαλική Εταιρεία για τη Βιομηχανική Κληρονομιά και το Ινστιτούτο Cini της Βενετίας. **Στόχος** του σχεδίου δράσης είναι να οργανωθεί ένα δίκτυο πρωτότυπων οικομουσείων για την παράκτια βιομηχανική κληρονομιά (τους τόπους, τους οποίους έχουν προτείνει οι συνεργαζόμενοι φορείς (Όρμος της Hyères, Λιμνοθάλασσα Βενετίας, Αρχιπέλαγος Turku, Θερμαϊκός Κόλπος, Sulina στο Δέλτα του Δούναβη, Περιοχή Μεταλλείων στο Iglesias, Λεκάνη του ποταμού Llobregat, Λιμάνι Viana do Castelo) αφού αναλυθούν οι περιοχές αυτές και σχεδιασθούν σε τοπικό επίπεδο οι αντίστοιχοι κόμβοι.

Όπως αναφέρει στον Κατάλογο της περιοδεύουσας έκθεσης η επιστημονική επιτροπή του Σχεδίου Δράσης αυτή αφορά μερικές από τις «ιδιαίτερα ευαίσθητες ζώνες της Ευρώπης... Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η μελέτη και η διατήρηση της κληρονομιάς των βιομηχανικών δραστηριοτήτων έχουν επιπτώσεις ευεργετικές για το ανθρώπινο πνεύμα αλλά και για την ίδια την έννοια της ανθρώπινης πολιτιστικής κληρονομιάς συνολικά...» Η Επιτροπή αντιμετωπίζει το ευρωπαϊκό οικομουσείο αφενός ως μια έννοια που ακόμη και σήμερα συνεχίζει να είναι γενικά ευπρόσδεκτη και αφετέρου ως μια διεθνή αλυσίδα κόμβων ανάδειξης του βιομηχανικού και τεχνολογικού πολιτισμού, που θα εγκαινιάσει ένα πρωτότυπο είδος διαδρομών με στόχο τη διερεύνηση νέων διεξόδων για την τοπική ανάπτυξη. Προτείνει μια νέα ορθολογική οργάνωση του αποθέματος της βιομηχανικής αρχαιολογίας και των μουσείων υλικού πολιτισμού με βάση μια κοινή διαχειριστική αρχή εγκατεστημένη στο κέντρο τεκμηρίωσης και ερμηνείας του κάθε τόπου.

Από πλευράς της ελληνικής συμμετοχής έχει προταθεί ο σχεδιασμός του «**Οικομουσείου του Θερμαϊκού**» που προβλέπεται να συγκεντρώσει σε τοπικό δίκτυο αποκατεστημένα βιομηχανικά μνημεία (είτε τμήματά τους), εκθεσιακούς χώρους σε παράκτιους ιστορικούς τόπους της βιομηχανίας και των μεταφορών, μουσειακές εκθέσεις σε υπάρχοντα μουσεία της πόλης και επισκέψιμους παράκτιους ιστορικούς τόπους παραγωγής και τεχνολογίας. Έχουν καταγραφεί κατά την ανάλυση του τοπικού σχεδίου δράσης και εντοπισθεί ως σημεία-κόμβοι του μελλοντικού «Οικομουσείου» οι Αλυκές στο Κίτρος και το Αγγελοχώρι, ο Φάρος και το Οχυρό Αγγελοχωρίου καθώς και το παλιό καρνάγιο στον Δήμο Μηχανιώνας, ο ιστορικός τόπος στον χώρο του Οργανισμού Λιμένα Θεσσαλονίκης και το διατηρητέο συγκρότημα των στάβλων της Ελευθέρας Ζώνης, τμήματα των μεγάλων πρώην παράκτιων διατηρητέων βιομηχανικών συγκροτημάτων του Ζυθοποιείου Όλυμπος-ΦΙΞ και των Μύλων Αλλατίνι, το διατηρητέο κτίριο του πρώην Βυρσοδεψείου Νούσια και τμήμα της περιοχής των νεότερων βυρσοδεψείων, το αποκατεστημένο διατηρητέο συγκρότημα του παλιού Κεντρικού Αντλιοστασίου του πρώην Ο.Υ.Θ. και η παράκτια ζώνη των εκβολών των ποταμών Αξιού και Γαλλικού.

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων της ως συνδιοργανωτή του σχεδίου δράσης η ΕΝΜΚΜ εγκαινίασε την περιοδεύουσα έκθεση από τις 30-10-05 έως 11-11-05 στην Αποθήκη Γ' του Ο.Λ.Θ. και οργάνωσε στις 30-31/1/05 ένα Διεθνές Σεμινάριο, στο οποίο συμμετείχαν ως προσκεκλημένοι ομιλητές με

εισηγήσεις τους πολλοί εκπρόσωποι των συνδιοργανωτών φορέων του Σχεδίου Δράσης, καθηγητές Α.Ε.Ι., καθώς και μέλη της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς (ΤΙCΣΙΗ). Παράλληλα με το Σεμινάριο διοργανώθηκε ένα Forum των φορέων που στηρίζουν σε τοπικό επίπεδο το σχέδιο δράσης, όπως ο Ο.Λ.Θ., το Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα της Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ για τη Διατήρηση των Μνημείων Πολιτισμού, η Εθνική Χαρτοθήκη, ο Δήμος Μηχανιώνας, το ΤΕΕ/ΤΚΜ, η Ελληνική Εταιρεία Π.Π.&Π.Κ., το ΚΠΕ Ελευθερίου-Κορδελιού, η ΠΕΕΚΠΕ, και πολλά σχολεία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της. Στη συνέχεια η έκθεση φιλοξενήθηκε στον εκθεσιακό χώρο της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ από 11-31 Ιανουαρίου 2006.

Η περιοδεύουσα **έκθεση** του Σχεδίου Δράσης θα εκτεθεί μεταξύ **31 Μαρτίου και 18 Απριλίου 2006** στην Αίθουσα Εκθέσεων του Δημαρχείου της Νεάπολης στη Θεσσαλονίκη, όπου στις 31 Μαρτίου 2006 θα διοργανωθεί **Ημερίδα** για την παρουσίαση του έργου των ομάδων που συμμετείχαν στο Εργαστήριο του Προγράμματος. Η επανέκθεση αυτή σχεδιάζεται με αφορμή την ολοκλήρωση των δράσεων του προγράμματος σε τοπικό επίπεδο και με τη Διεθνή Ημέρα των Μνημείων (18 Απριλίου) η οποία σύμφωνα με σχετική απόφαση του Διεθνούς ΙCOMOS έχει για το 2006 ως κύριο θέμα τα μνημεία της βιομηχανικής κληρονομιάς.

Λεπτομερή στοιχεία για το Σχέδιο Δράσης μπορεί κανείς να αντλήσει από τον κατάλογο της Έκθεσης που διατίθεται από την ΕΝΜΚΜ του ΥΠ.ΠΟ., όπως και από την ιστοσελίδα www.amers.info ■

■ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ

συνέχεια από την σελίδα 14

Ερώτηση 4η και τελευταία: Ποια είναι η πιο μικρή, τόσο δα, τόσο δούλα, πόλη της Ευρώπης; Έστω, η πιο μικρούλα από τις 258 που εξετάζονται από τον έλεγχο; Όχι, δεν είναι η Αθήνα (αυτή είναι η πόλη υπ' αριθμ. 242 στις 252 - δηλαδή έχει 241 πόλεις πιο μεγάλες στην Ευρώπη!). Όχι, δεν είναι το Targu Mures της Ρουμανίας (233η πόλη). Όχι, δεν είναι το Γκόζο της Μάλτας (221η πόλη).

ΝΑΙΑΙΑΙΑΙΑΙΑ! Το βρήκατε, είναι η Θεσσαλονίκη!!!! (πόσα θαυμαστικά να βάλλω εδώ;). Ζούμε στην πιο μικρή πόλη της Ευρώπη των 27, την πόλη υπ' αριθμ. 252 στις 252. Ανατριχιαστικό.

Θαύμα! Μόνο θαύμα το λες εσύ αυτό βρε γιαγιά; Εδώ ξαναδημιουργήσαμε τον κόσμο ολάκερο.

Ερώτηση 5η: Ποια χώρα μας διασκεδάζει πιο πολύ με την «διαχείριση» των στατιστικών της; Εντάξει, αυτή ήταν ερώτηση-δώρο για να πιάσετε και καμιά μονάδα στο τεστ. Δεν είναι (φυσικά και όπως ξέρουμε καλά) η πρώτη φορά που γινόμαστε ρεζίλι διεθνώς με την επεξεργασία των στατιστικών μας. Τολμώ να προβλέψω ότι δεν θα είναι και η τελευταία.

Αυτά. Καλό καρναβάλι. Τι; Μη μου πείτε - τέλειωσε; Στην Ελλάδα; Για τους Έλληνες μασκαράδες της στατιστικής το καρναβάλι διαρκεί 365 μέρες το χρόνο.

ΥΓ. Για να μην είμαστε μονόπλευροι, τέτοια αποτελέσματα δεν είναι ελληνικό προνόμιο. Φανερά λάθος είναι στοιχεία και άλλων κρατών (εκτός αν κάνω εγώ κάποιο λάθος στην κατανόηση των στοιχείων), π.χ. το Λουξεμβούργο και το Ντέρρ (του Ηνωμένου Βασιλείου) έχουν την 1η και τη 2η θέση στον κατάλογο των πιο πράσινων πόλεων και το ποσοστό της έκτασής τους που είναι αφιερωμένο στο πράσινο δίνεται ως μεγαλύτερο του 100%. Τα θαύματα δεν είναι ελληνική αποκλειστικότητα. Τέλος, και προφανώς, μερίδιο της ευθύνης του τραγέλαφου αυτού ανήκει και σε όσους είχαν την ευθύνη της διενέργειας του «αστικού έλεγχου» από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

• Η στρατηγική για το αστικό περιβάλλον διατίθεται στο: http://europa.eu.int/comm/environment/urban/pdf/com_2005_0718_el.pdf

• Τα αποτελέσματα του αστικού ελέγχου βρίσκονται στον δικτυακό τόπο: www.urbanaudit.org

• Ο χάρτης και το σχετικό κείμενο του ESPON βρίσκεται στο: http://www.espon.lu/online/documentation/projects/thematic/2899/fr-1.2.1_part2_revised.pdf ■